

İKLİM MÜLTECİLERİ VE EKOLOJİK SOSYAL HİZMET

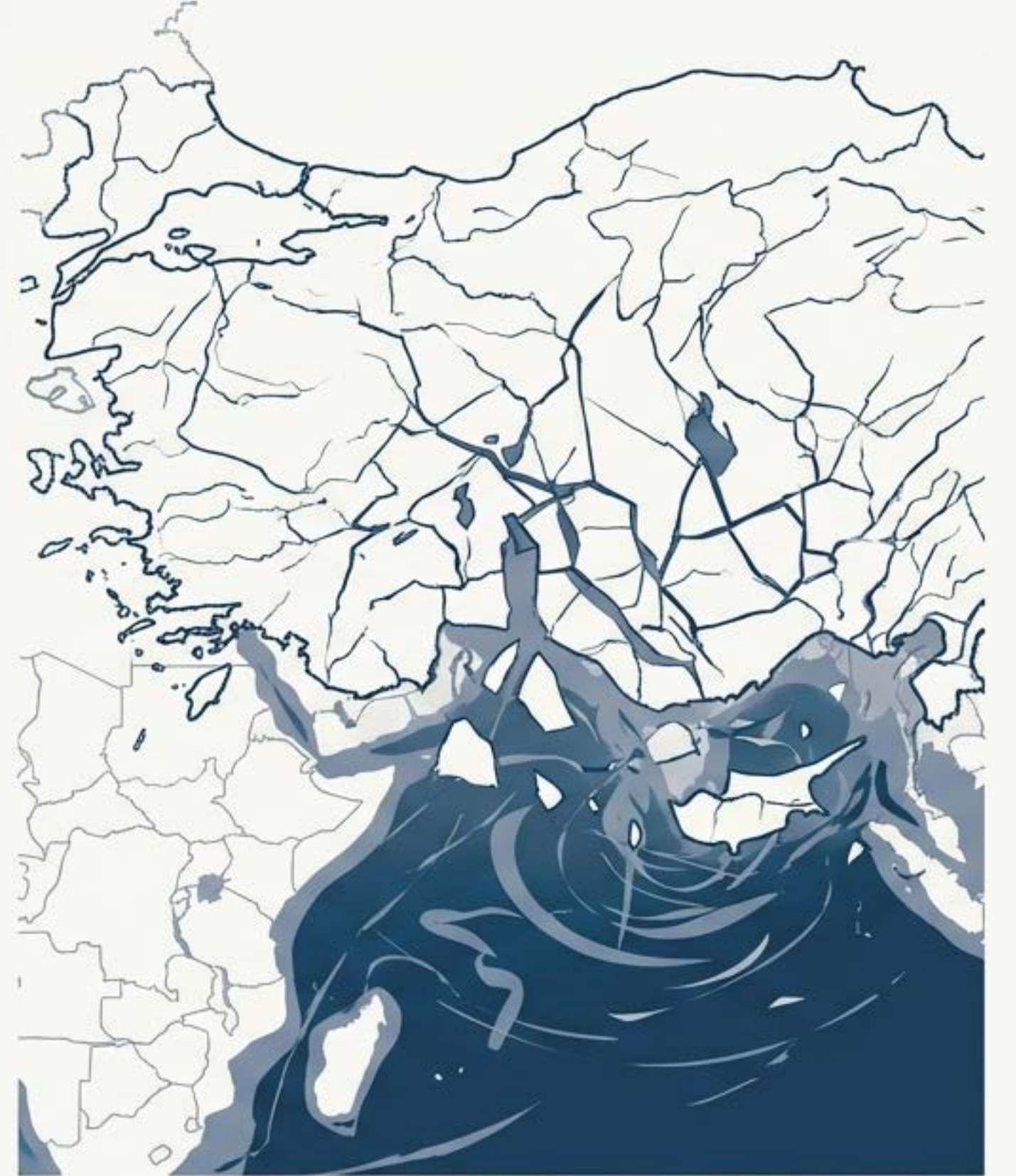
Öğr. Gör. Oğuzhan Çavuşoğlu

Tanım: Yerinden Edilen Hayatlar

“İklim mültecileri, doğal yaşam alanları ve olanakları yok olmaya başladığı andan itibaren zorunlu bir şekilde göçe sürüklenmektedir.”

- İklim mültecisi
- Çevresel nedenler ile yerinden edilmiş kişiler
- Ekolojik mülteci
- İklim değişikliği mültecisi
- Çevre mültecisi

Krizin Boyutu: “İnsanlık İçin Kırmızı Kod”

Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 1990'da “iklim değişikliğinin en büyük etkilerinin insan göçü üzerinde olabileceği” öngörüsünde bulundu. Bu öngörü bugün bir gerçeğe dönüşmüştür. Son IPCC raporu durumu “**insanlık için kırmızı kod**” olarak tanımlamaktadır.

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC) raporuna göre, sadece 2019'a kadar olan iklim ve çevre felaketleri sonucunda yaklaşık 5,1 milyon insan ülke sınırları içinde yerinden edilmiştir ve halen bu yerlerde yaşamaktadır.

5,1 MİLYON

İNSAN, 2019'A KADAR ÜLKE İÇİNDE YERİNDEN EDİLDİ

Zorunlu Göçü Tetikleyen Ekolojik Etkenler

Deniz Seviyesinin Yükselmesi

Küçük ada ülkeleri ve kıyı şehirlerinin sular altında kalma riski.

Kuraklık ve Çölleşme

İçilebilir su kaynaklarının azalması ve tarım alanlarının yok olması.

Su Kıtlığı ve Güvensizliği

Dünya nüfusunu tehdit eden tehlike.

Kaynak Rekabeti

Azalan doğal kaynaklar (su, verimli toprak) üzerinde devletlerarası gerginlikler ve silahlı çatışmalar.

Gıda Güvensizliği

Üretim ve tedarik zincirlerindeki bozulmalar.

Hastalık ve Ölüm Oranlarında Artış

Temiz su ve güvenilir gıdaya erişim sıkıntıları.

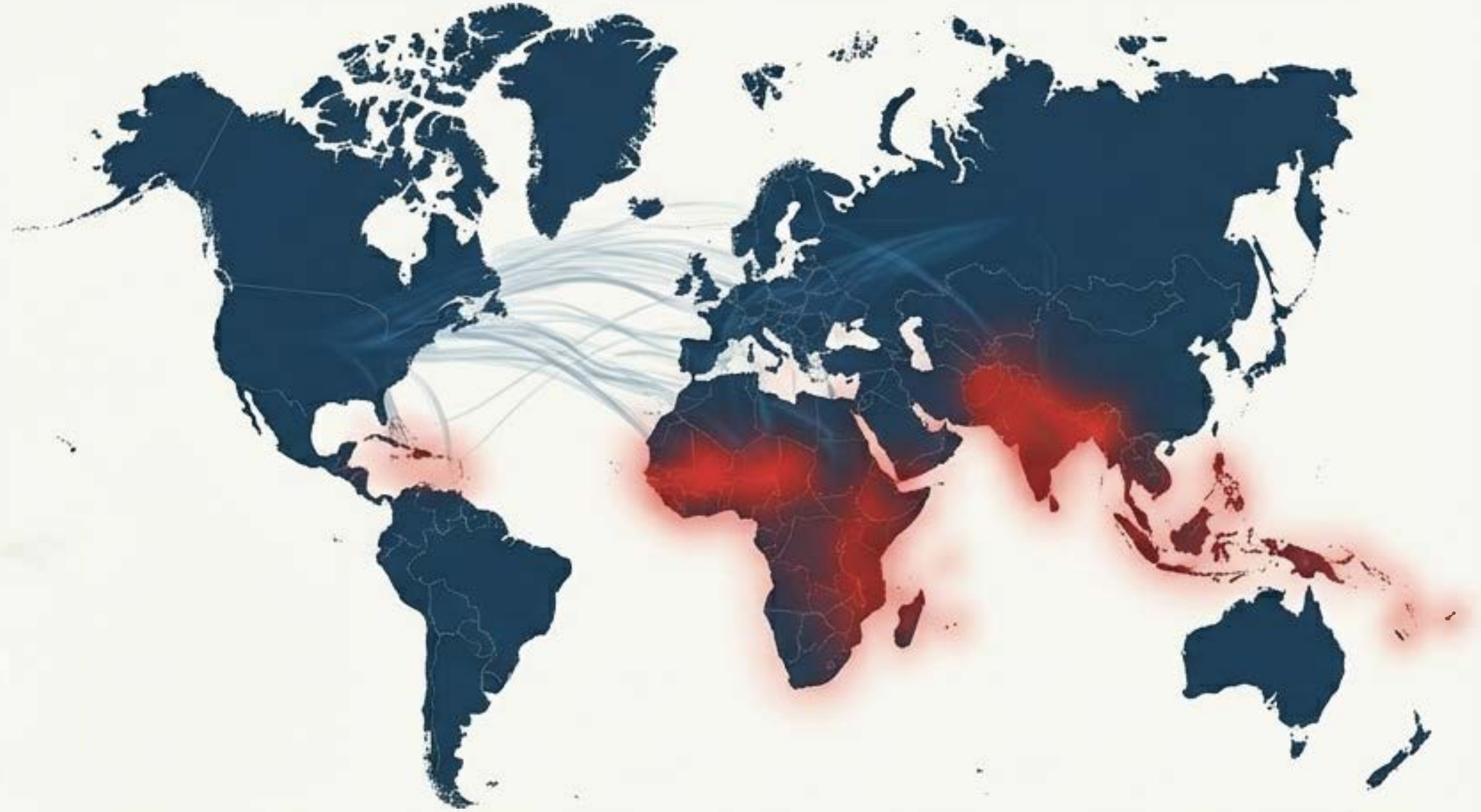
EŞİTSİZLİĞİN COĞRAFYASI: KRİZİN ASİMETRİK ETKİSİ

“Güneyde yaşayan insanlar, genellikle kuzey ülkelerinin sera gazı salınımlarının sonuçlarına maruz bırakılırken, yükselen deniz seviyeleri, doğal afetler ve çölleşme gibi iklim değişikliğinin etkileri, iç ve dış göçe sebep olmaktadır.”

İklim değişikliği, zaten sosyo-ekonomik koşulları nedeniyle dezavantajlı durumda olan (özellikle az gelişmiş ülkelerde yaşayan) insanları diğerlerine oranla çok daha olumsuz etkilemektedir.

Hinnawi'ye(1995) göre, çevresel mülteciler, çevresel bozulma (doğal veya insan faktörü) sebebiyle yaşamlarının tehlikeye girdiği süreçte geçici ya da kalıcı olarak, bulundukları yeri terk etmek zorunda kalan ya da yaşam kalitesini etkilediği için bulundukları yeri terk etmek zorunda kalan kimseler olarak tanımlamaktadır.

Piguet(2013), iklim değişikliğinin nedenlerinin insan-doğa ilişkilerinde aranması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca, çevresel değişikliklerin güç ilişkileri, toplumsal tabakalaşma, ekonomik eşitsizlik gibi birçok faktörle bağlantılı olduğunu ve bu nedenle sosyal bir süreç olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Ioane Teitiota'nın Hikayesi

2013, Yeni Zelanda. Ioane Teitiota, “**ilk iklim mültecisi**” olarak tarihe geçen, iklim değişikliği kapsamında mülteci statüsü için en kapsamlı yasal başvurulardan birini yaptı.

Eřiyle birlikte yasal bir göçmen olarak Yeni Zelanda'da yaşayan Teitiota'nın vizesi sona erdi. **Sınır dışı edilme tehlikesiyle** karşı karşıya kaldığında, ülkesi Kiribati'nin yükselen deniz seviyeleri nedeniyle yaşanamaz hale geldiğini belirterek mülteci statüsü talep etti.

21. Yüzyıl Krizi, 20. Yüzyıl Yasasıyla Karşılaşınca

The Law: 1951 Cenevre Sözleşmesi

Mülteci tanımını net bir şekilde ortaya koyar. Bir kişi ancak şu nedenlerle ülkesi dışındaysa mülteci sayılır:

- Irkı
- Dini
- Belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti
- Siyasi düşünceleri

Teitiota'nın talebi, Göçmenlik ve Koruma Mahkemesi tarafından bu kriterleri karşılamadığı gerekçesiyle reddedildi.

Mahkemenin ret kararının temel gerekçesi: “Yaşam hakkının ihlaline ilişkin kanıt bulunamaması.”

Mevcut yasal çerçeve, iklim değişikliğinin yavaş ve dolaylı tehdidini, Sözleşme'nin aradığı ani ve kişisel “zulüm” kanıtı olarak tanımakta yetersiz kalmıştır. Teitiota'nın davası, iklim kaynaklı yerinden edilmenin hukuki bir boşlukta olduğunu acı bir şekilde ortaya koymuştur.

Çözümüne Doğru: Neden Sosyal Hizmet?

İklim krizi, artan sosyal ve ekonomik eşitsizlikler yarattığı için sadece bilimsel bir sorun değil, aynı zamanda **sosyal sosyal bir sorundur.**

1. **Artan İnsan Sayısı:** Göçe sürüklenen insanların sayısı ve oranı artmaktadır.
2. **Orantısız Etki:** Kriz, bir grup insanı diğerlerine göre çok daha fazla ve derinden etkilemektedir.
3. **Sosyal Adalet Meselesi:** Bu durum, temel insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini doğrudan ilgilendirir.

Bu nedenle, sosyal hizmet mesleğinin bu alanda aktif rol alması bir zorunluluktur.

Yeni Bir Paradigma: Ekolojik Sosyal Hizmet

Endüstriyel ve fiziksel çevre felaketlerinin etkileriyle başa çıkmayı amaçlayan bir uygulama alanıdır.

- **Müdahale:** Felaketlerden etkilenen birey ve toplulukların yaşam alanlarıyla beraber doğayı da yeniden inşa etmek . En genel anlamda ekolojik sistemi.
- **Önleme:** Gelecekte karşılaşılabilecek ekolojik sorunlara yönelik **direnç** ve **dayanıklılık** geliştirmek.
- **Entegrasyon:** İnsan olan ve olmayan tüm varlıkların değerini kabul eden bütüncül bir bakış açısı sunmak.

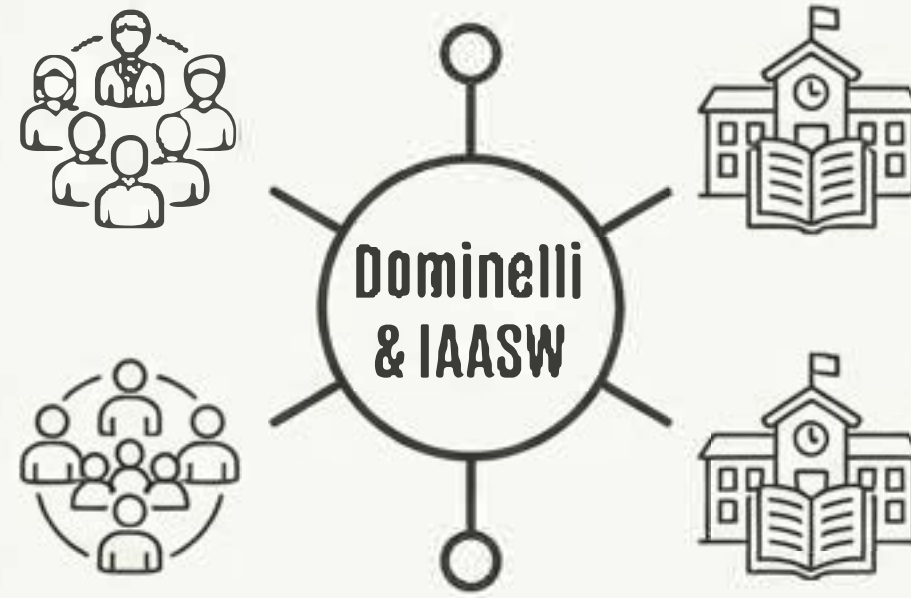
UYGULAMADAN ÖRNEK 1: HİNT OKYANUSU TSUNAMISI (2004)

1. Sorun

Tsunami sonrası bölgeye sağlanan yardımların dağıtımında adaletsizlik ve erişim sorunları yaşanıyordu.

2. Sosyal Hizmet Müdahalesi

1. **Yerel İşbirliği:** Tsunamiden etkilenen alanlardaki yerel sosyal hizmet okulları ile bağlantı kuruldu.
2. **Aktif Rol:** Sosyal hizmet uzmanları sahada aktif rol aldı.
3. **Kritik Fonksiyonlar:** Mağdurların gerçek gereksinimlerini belirlediler, kaynakların **adil dağıtımını** sağladılar, toplulukları güçlendirme uygulamaları yürüttüler.

3. Sonuç

Kriz yönetiminde adalet ve etkinliği artıran bir model oluşturuldu.

Uygulamadan Örnek 2: Baltimore Atık Yakma Fırını (2009)

Energy Answers International, insan ve çevre sağlığına zararlı bir atık yakma fırını kurmak için başvurdu.

Sosyal Hizmet Müdahalesi

1. **Taban Hareketi:** Bir grup lise öğrencisi projeye karşı kampanya başlattı.
2. **Profesyonel Destek:** Sosyal hizmet uzmanı olan Sawtell, insan hakları bağlamında öğrencilerle birlikte farkındalık uygulamaları gerçekleştirdi.
3. **Strateji:** Düşük ücretli işçilerin hakları ile çevre adaleti mücadelesini birleştirdiler.

Sonuç

İnşaat durduruldu, proje ertelendi ve çevre ile sosyal adalet bilincini yükselten geniş çaplı bir hareket doğdu.

FELSEFİ TEMEL: HAK TEMELLİ YAKLAŞIM

HAK SAHİPLERİ
(Bireyler, Toplamlar)

Haklarını talep etme
kapasitelerini
güçlendirmek.

YÜKÜMLÜLÜK SAHİPLERİ
(Devlet, Kurumlar)

Hakları teslim etme
konusundaki
sorumluluklarını yerine
getirmelerini sağlamak.

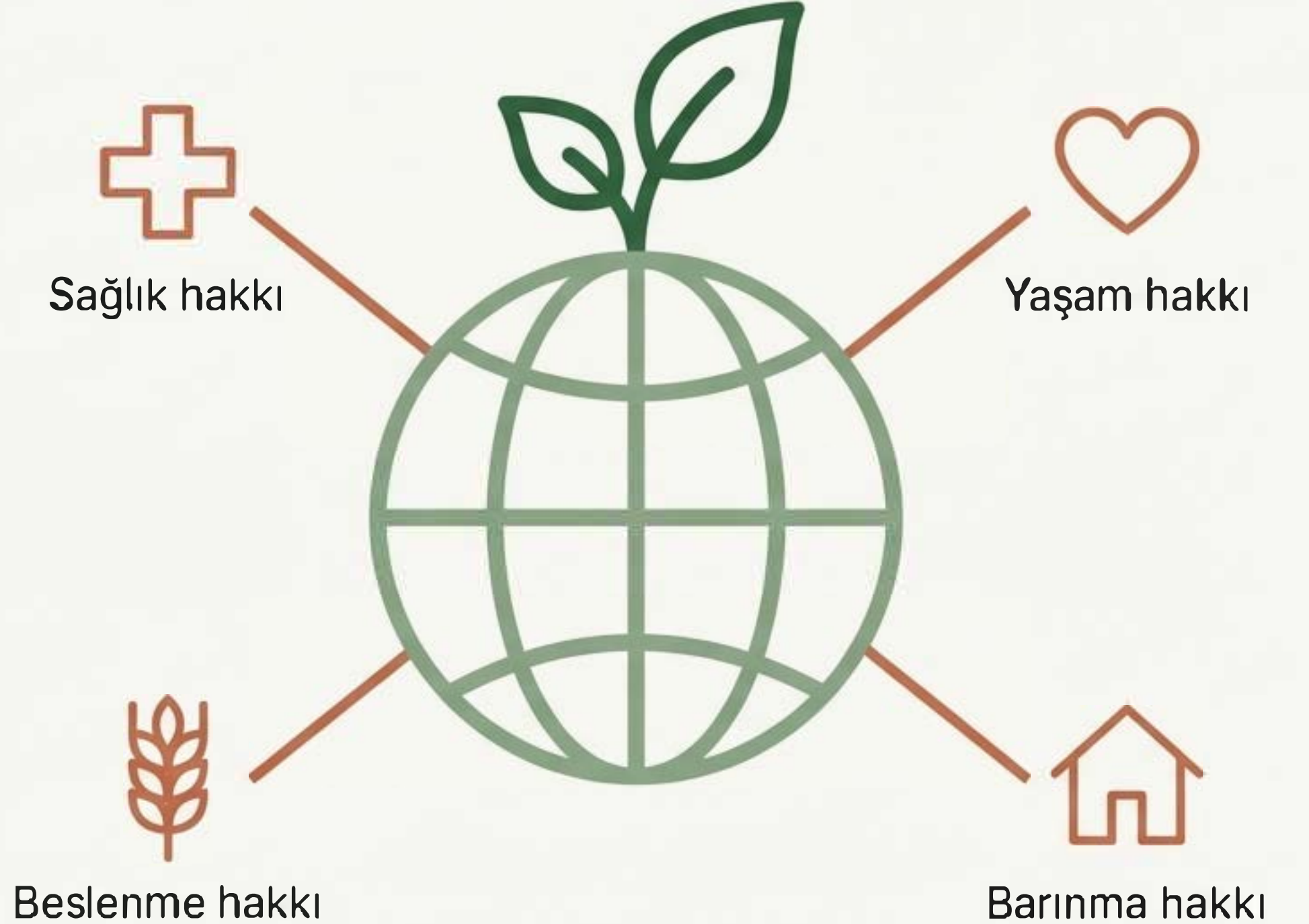
İnsan hakları ilkelerini proje ve programların süreçlerine dahil ederek,
insan hakları alanında gelişme sağlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır.

Sorumluluk ilkesi, yükümlü olanların politikalardan sorumlu
tutulabilmesine ve insan hakları ihlallerine karşı yasal önlemlerin
kullanılmasına olanak tanır.

Küresel Çerçeve: Paris Anlaşması'nın Rolü

Paris Anlaşması, iklim krizinden etkilenen haklara ve dezavantajlı gruplara yaptığı vurgularla güncel ve güçlü bir çerçeve sunmaktadır.

Bu, iklim değişikliğiyle mücadelenin bir insan hakları mücadelesi olduğunu doğrular.

Geleceğin İnşası: Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sorumluluęu

Sosyal hizmet uzmanları, iklim krizine karşı mücadelede ön sıralarda yer almalıdır.

1. **Anlamak ve Çözüm Üretmek:** Krizin dünyanın çeşitli bölgelerindeki insanları ve doğayı nasıl etkilediğini anlamalı ve çözüm üretmelidir.
2. **Savunuculuk Yapmak:** Sosyal adalet, temel haklara erişim ve insan hakları konularındaki tartışmalara öncülük etmelidir.
3. **Eyleme Geçmek:** Küresel ısınmaya karşı önleyici, koruyucu ve tedbir alıcı çalışmalarda aktif olarak bulunmalıdırlar.

Bu, sadece çevresel bir görev değil, mesleğin özünde yer alan sosyal adalet misyonunun bir gereğidir. Esas itibariyle ekolojik adaletin sağlanması ile bağlantılıdır.